

Staatssecretaris van VWS
Dhr. M. van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Den Haag, 14 december 2016

Betreft: Vermindering zichtbaarheid van tabak- en tabaksproducten bij tabaksverkoop via automaten

Geachte heer Van Rijn,

Volgend op een gesprek over vermindering van zichtbaarheid van tabak- en tabaksproducten bij tabaksverkoop automaten met twee van uw medewerkers op donderdag 7 april 2016, stuurde TZN u op 29 juni jongstleden het antwoord op de vraag of - en zo ja hoe en in welk tempo - de tabaksautomatenbranche via zelfregulering zou kunnen komen tot een vergaande vermindering van zichtbaarheid van tabak in tabaksautomaten.

Geen gezamenlijk convenant tabak verkopende branches

Ondanks constructieve pogingen van de betrokken branches moeten we tot de conclusie komen dat het niet lukt om een gezamenlijke convenant tekst op te stellen. De belangrijkste reden hiervoor is natuurlijk dat de verschillende branches een totaal verschillende dynamiek hebben ten aanzien van rookwaren. Een verschillende dynamiek, die wij in navolgende opsomming op globale wijze hebben getracht weer te geven.

- De organisatiegraad binnen een verkoopkanaal kan zeer bepalend zijn voor de wijze en het tempo waarin vermindering zichtbaarheid kan worden gerealiseerd.
- De afzet van rookwaren is een indicatie van het belang van rookwaren binnen een verkoopkanaal, maar de werkelijke afhankelijkheid van rookwaren wordt meer bepaald door te kijken naar het aandeel van rookwaren in de totale omzet of het resultaat.
- Een factor die duidelijk meespeelt in het verzoek vanuit de Tweede Kamer is de dominantie van de rookwarenpresentatie in combinatie met het profiel van de consumenten binnen een bepaald verkoopkanaal.
- Tot slot kan nog gekeken worden in hoeverre het verkopen van rookwaren een conflict met het overige assortiment oplevert.

Voor het verkoopkanaal van tabaksautomaten geldt op deze punten het volgende.

- De organisatiegraad is erg hoog.
- De afzet per verkooppunt is erg laag (gemiddeld per automaat minder dan 40 pakjes per week, t.o.v. gemiddeld 1.500 pakjes per week in de overige verkoopkanalen).
- De afhankelijkheid van rookwaren van de exploitanten is nagenoeg 100%.
- De dominantie van de rookwarenpresentatie is erg laag, los van de wettelijke verplichting dat de automaat in het zicht moet staan.
- Het profiel van de consumenten (horeca-bezoeker) is overwegend boven de 18 jaar, want voornamelijk gekoppeld aan horeca met uitgifte van alcohol.
- Het conflict met het overig assortiment is nagenoeg nihil.

Aangezien de inspanningen om tot een gezamenlijk convenant te komen niet tot een bevredigend resultaat hebben geleid treft u voor de volledigheid onderstaand (nogmaals) aan: de inzet van TZN en haar leden om te komen tot een structurele vermindering van zichtbaarheid van tabak in en op de tabaksautomaat.

Zichtbaarheid van tabak in en op de tabaksautomaat

Zichtbaarheid van tabak en tabaksproducten in en op de automaat uit zich naar de mening van TZN in:

- de zichtbaarheid van pakjes in de automaat;
- de zichtbaarheid van indicators (bedieningsknoppen); en
- de zichtbaarheid van zogenaamde “visuals”.

Op al deze drie aspecten zullen TZN en haar leden op korte termijn komen tot een structurele vermindering van de zichtbaarheid van tabaksproducten op automaten.

Zichtbaarheid van pakjes in de automaat

Kenmerkend voor de tabaksautomaten in Nederland, is dat de zichtbaarheid van tabaksproducten zeer beperkt is. De producten zitten in een afgesloten kast en de consument kan via een drukknop (indicator met merkvariant, zie punt: indicators) het gewenste product kiezen. Er is slechts een beperkt aantal automaten in het veld waar de tabaksproducten wel zichtbaar zijn. Naar schatting gaat dit om minder dan 100 automaten, hetgeen minder dan 1 procent is van het totaal aantal automaten in ons land. Dit zijn veelal hele oude automaten of kleine types automaten. De TZN-leden hebben toegezegd deze automaten nog dit jaar uit de markt te halen en de betreffende klanten een alternatief aan te bieden. TZN zal de overige niet aangesloten exploitanten actief benaderen hetzelfde te doen. Daarmee mag verwacht worden dat er uiterlijk medio 2017 geen automaten meer in het veld zullen staan waarin de tabaksproducten zichtbaar zijn.

Zichtbaarheid van tabaksproducten op indicators (bedieningsknoppen)

Zoals reeds aangegeven maakt de consument zijn of haar keuze via een drukknop. Dit betreft een drukknop van 3 x 5 cm (15cm²) of 2,5 x 4,5 cm (11,25cm²). Ter vergelijking, de voorkant van het pakje van de op dit moment meest verkochte sigaretten kent een oppervlakte van zo'n 50cm²

In de drukknop zit conform de huidige regelgeving ter zake een zogenaamd “packshot” van het betreffende pakje, inclusief de voorgeschreven gezondheidswaarschuwing. Deze zogenaamde indicators worden door de betreffende tabaksfabrikanten voor hun merken aan de automaatexploitanten geleverd, die ze op hun beurt weer gebruiken in de automaten. Met de instroom van de “TPD2-verpakkingen” (inclusief foto's) zullen voor einde Q1-2017 ook de huidige indicators worden aangepast in lijn met de hiervoor geldende regels.

De zichtbaarheid van tabaksproducten op indicators van automaten is dus gereguleerd en sterk beperkt ten opzichte van de reguliere presentatie in andere kanalen. Bijlage 1 geeft een beeld van de huidige situatie. Bijlage 2 laat de TPD2-indicators zien.

Deze beperkte zichtbaarheid van tabaksproducten is nadrukkelijk wel van belang voor de consument. Anders dan bij toonbankverkoop kan de consument een verkeerde keuze namelijk niet ongedaan maken, door het (abusievelijk) gekochte verkeerde product te ruilen voor het gewenste product. Het aankoopproces bij de automaat is onomkeerbaar en de consument is derhalve gebaat bij een (beperkte) zichtbaarheid van het product (merkversie) op de indicator.

Zichtbaarheid van tabaksproducten via visuals

Verreweg de meeste automaten in Nederland zijn inmiddels voorzien van een poster met daarop een NIX18 uitstraling (zie bijlage 2). Hierbij wordt de consument gewezen op de minimum leeftijd van 18 jaar en het rookverbod in de horeca. Door TZN zijn hiervoor digitale bestanden beschikbaar gesteld voor de automaatexploitanten. De overige automaten zijn voorzien van neutrale uitingen zoals een luchtballon, biljart of stad. TZN is bereid om deze bestanden waar nodig nog aan te passen en beschikbaar te stellen voor alle exploitanten.

Er is dus geen sprake van zichtbaarheid van tabaksproducten en/of merkuitstraling via visuals op de automaten.

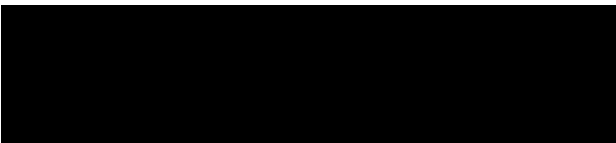
Reduced risk products en consumenteninformatie

Voorts hecht TZN er aan te melden dat zij er nadrukkelijk voorstander van is om de eventuele vermindering van de zichtbaarheid alleen van toepassing te laten zijn op sigaretten, kerftabak en sigaren, maar niet op de zogenaamde: “reduced risk products”, producten met een zeer sterk verminderde schadelijkheid. Ook vindt TZN dat er altijd een mogelijkheid moet zijn om individuele consumenten van rookwaren te informeren over assortiment en prijzen, bijvoorbeeld door middel van een scherm.

Een afschrift van deze brief zullen wij doen toekomen aan de relevante woordvoerders in de Tweede Kamer.

In het vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Voorzitter

*Bijlagen: 1. Afbeelding huidige (TPD1) indicators op automaat
2. Afbeelding toekomstige (TPD2) indicators op automaat (eind Q1 2017 gerealiseerd)
3. Afbeelding visual automaat*